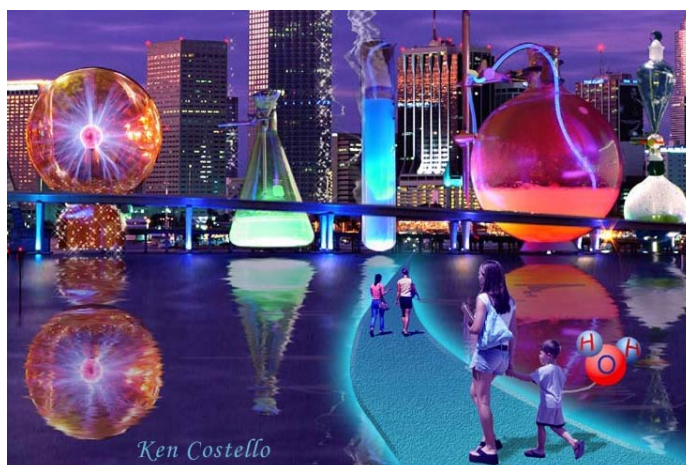

Διαθεματική Εργασία στη Χημεία Γ΄ Γυμνασίου

Μυθικά στοιχεία

Τμήμα: Γ1

Μαθητές:

*Βαλκάνη Όλγα
Καθαροπούλου Βασιλιάννα
Χρησταντωνίου Νίκη*

Μικρή συμμετοχή:
Κόιος Χρήστος
Λιπάνης Κώστας

Επιβλέποντες Καθηγητές:

Ντόζης Αλέξανδρος, φυσικός
Μπάρτζου Ευαγγελία, φιλόλογος

Γουμένισσα 2008 – 2009

A. Η Εργασία μας

A.1 Ανάθεση

Χημεία Γ – Εργασία 1

Μυθικά στοιχεία

Πώς αλήθεια προέκυψαν το ονόματα των χημικών στοιχείων; Ορισμένα από αυτά ήταν γνωστά από την αρχαιότητα και έτσι τα ονόματά τους παρέμειναν όπως είχαν σε κάθε γλώσσα. Η ονομασία των νεώτερων στοιχείων αποφασίστηκε από τους επιστήμονες ή από τις ομάδες των επιστημόνων που τα ανακάλυψαν. Τον τελικό λόγο για το όνομα και το σύμβολο κάθε στοιχείου τον έχει η Διεθνής Ένωση Καθαρής και Εφαρμοσμένης Χημείας (IUPAC) και οι αντίστοιχες επιτροπές της σε κάθε χώρα. Για την ονομασία των στοιχείων χρησιμοποιήθηκαν ονόματα διακεκριμένων επιστημόνων, τοπωνύμια, συνθετικά ονόματα που έχουν σχέση με τις χημικές τους ιδιότητες, κ.ά.

Η ομάδα θα αναζητήσει ονομασίες χημικών στοιχείων που έχουν σχέση με θεότητες και μυθικά πρόσωπα της **ελληνικής** μυθολογίας.

Εβδομάδα πρώτη. Κάθε μέλος της ομάδας θα διερευνήσει και θα καταγράψει τα ονόματα των στοιχείων που πιστεύει ότι έχουν σχέση με πρόσωπα της ελληνικής μυθολογίας. Στο τέλος της εβδομάδας θα συγκεντρωθούν τα ονόματα αυτά και θα ακολουθήσει συζήτηση με τους επιβλέποντες καθηγητές.

Εβδομάδα δεύτερη. Η ομάδα θα συγκεντρώσει πληροφορίες και οπτικό υλικό για τα μυθικά πρόσωπα που έχουν σχέση με τα ονόματα των χημικών στοιχείων.

Εβδομάδα τρίτη. Η ομάδα θα διερευνήσει τους λόγους που οδήγησαν τους επιστήμονες να επιλέξουν τα συγκεκριμένα ονόματα για τα χημικά αυτά στοιχεία.

Η ομάδα θα παρουσιάσει κατάλληλα την εργασία σε ένα χαρτόνι διαστάσεων 1mX70cm (περίπου).

Η ομάδα θα γράψει μία εργασία με τις εξής ενότητες:

A. Η εργασία μας

Στην ενότητα αυτή θα περιγραφεί πλήρως, σε μορφή έκθεσης, όλη η εργασία που έγινε από τα μέλη της ομάδας, πώς ολοκληρώθηκε κάθε βήμα της, τι βοηθήματα χρησιμοποιήθηκαν, τι πηγές αναζητήθηκαν, ποιοι άνθρωποι βοήθησαν και πώς κ.τ.λ.

B. Οι δυσκολίες

Στην ενότητα αυτή θα περιγραφεί ποια κομμάτια της εργασίας δυσκόλεψαν ιδιαίτερα την ομάδα και γιατί. Επίσης σ' αυτήν την ενότητα θα περιγραφούν τα σημεία που δεν έγινε κατορθωτό να ολοκληρωθούν και οι λόγοι της μη ολοκλήρωσής τους.

Γ. Επιπλέον εργασίες

Στην ενότητα αυτή θα περιγραφούν επιπλέον τμήματα της εργασίας που πρόσθεσαν τα μέλη της ομάδας, χωρίς να ζητηθούν, αλλά που η ομάδα τα βρήκε ενδιαφέροντα.

Δ. Προτάσεις για το καλύτερο

Στην ενότητα αυτή θα περιγραφούν οι προτάσεις της ομάδας για βελτίωση της εργασίας.

A.2 Η δουλειά μας

2-He-HELIUM-ΗΛΙΟ

Στην πρόιμη Ελληνική μυθολογία ο Ήλιος ήταν προσωποποιημένος ως θεότητα, τον οποίο ο Όμηρος αντιστοιχεί στον ηλιακό Τιτάνα Υπερίωνα. Άλλες πηγές αναφέρουν πως ο Ήλιος είναι γιος του Υπερίωνα από την αδελφή του Θεία. Ο Ήλιος οδηγούσε το πύρινο άρμα του στον ουρανό. Έχει δύο αδελφές, την θεά του φεγγαριού Σελήνη και της θεά της αυγής Ηώ. Πολλοί πιστεύουν πως ο Απόλλων έγινε ο Ολύμπιος “ηλιακός θεός”, αλλά η θεωρία αυτή βασίζεται κυρίως σε υποθέσεις. Ο αντίστοιχος του Ηλίου στην Ρωμαϊκή μυθολογία είναι ο Σολ.

Η γνωστότερη ιστορία στην οποία συμμετέχει ο Ήλιος είναι αυτή του γιου του Φαέθοντα, ο οποίος σκοτώθηκε οδηγώντας το ηλιακό άρμα. Ο Ήλιος αναφερόταν μερικές φορές και με το επίθετο Ήλιος Πανόπτης (αυτός που βλέπει τα πάντα). Ο Ήλιος λατρευόταν σ'ολόκληρη την Πελοπόννησο, και ιδιαίτερα στη Ρόδο (το νησί πιστευόταν πως το ανέσυρε από τη θάλασσα ο Ήλιος), όπου κάθε χρόνο διοργανώνονταν γυμναστικά πρωταθλήματα προς τιμήν

του. Σ' αυτόν ήταν αφιερωμένος και ο Κολοσσός της Ρόδου. Ο Ήλιος απεικονιζόταν συχνά ως φωτοστεφανωμένος νεαρός σε άρμα, φορώντας έναν μανδύα και με μία υδρόγειο και ένα καμουτσίκι. Οι κόκορες και οι αετοί συνδέονταν με τον Ήλιο. Στην Οδύσσεια ο Οδυσσέας και το επιζών πλήρωμά του καταφτάνουν σε ένα νησί, αφιερωμένο στον θεό Ήλιο, το οποίο η Κίρκη ονομάζει Υπερίωνα αντί για Ήλιο. Εκεί φυλάσσονταν τα ιερά κόκκινα Βόδια του Ηλίου. Παρ' όλες τις προειδοποιήσεις του Οδυσσέα, οι άντρες του ασεβώς σκότωσαν και έφαγαν μερικά από αυτά. Οι φύλακες του νησιού, κόρες του Ηλίου, το είπαν στον πατέρα τους και αυτός κατέστρεψε το πλοίο τους και όλους τους άντρες εκτός από τον Οδυσσέα.

22-Ti-TITANIUM-TITANIO

Πήρε το όνομά του από το όνομα των μυθικών Τιτάνων, με αφορμή την εξαιρετική αντοχή του μετάλλου.

Στην Ελληνική μυθολογία, οι Τιτάνες είναι μεταξύ μιας σειράς θεών, μερικοί εκ των οποίων αντιτάχθηκαν στον Δία και τους Ολύμπιους θεούς στην άνοδό τους στη εξουσία. Οι Έλληνες των κλασικών χρόνων γνώριζαν αρκετά ποιήματα για τον πόλεμο μεταξύ των θεών και πολλών από τους Τιτάνες. Το κυρίαρχο εξ αυτών και το μοναδικό που έχει διασωθεί, ήταν η Θεογονία που

αποδίδεται στον Ησίοδο. Ένα χαμένο έπος με τον τίτλο Τιτανομαχία και αποδίδεται στην θρυλική μορφή του τυφλού βάρδου Θάμυρη από την Θράκη, αναφερόταν σε μία πραγματεία

Περί Μουσικής που έχει κάποια στιγμή αποδοθεί στον Πλούταρχο. Οι Τιτάνες κατείχαν σημαντικό ρόλο και στα ποιήματα που αποδίδονται στον Ορφέα. Αν και σώζονται μόνο μικρά μέρη των Ορφικών διηγήσεων, δείχνουν ενδιαφέρουσες διαφορές από την Ησίοδική παράδοση.

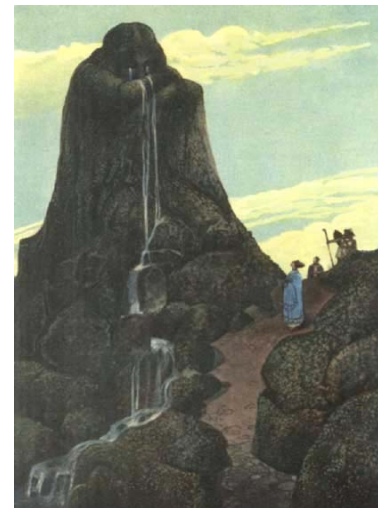
41-Nb-NIOBIUM-NIOBIO

Το όνομά του πήρε από το όνομα της μυθικής Νιόβης, κόρης του Ταντάλου. Το όνομα αυτό δόθηκε στο στοιχείο επειδή οι ιδιότητές του έμοιαζαν πολύ με αυτές του στοιχείου ταντάλιο με το οποίο και ανευρίσκετε μαζί. Αρχικά ονομαζόταν Κολόμβιο (ποιητικό όνομα της Αμερικής, όπου πρωτοανακαλύφθηκε το ορυκτό του), αργότερα κατά το 1950 μετονομάστηκε σε νιόβιο.

Η Νιόβη κόρη του βασιλιά της Φρυγίας Ταντάλου και της Διώνης, ήταν σύζυγος του Θηβαίου Αμφίωνα και μητέρα εξ αυτού πολλών και ωραίων τέκνων - λέγεται πως ήταν δεκατέσσερα (εφτά αγόρια και εφτά κορίτσια) μάλιστα αναφέρεται πως οι εφτά πύλες της Θήβας είχαν τα ονόματα των κοριτσιών της - που αποτελούσαν ζεύγη

τους Νιοβίδες. Φαίνεται πως κάποτε η Νιόβη υπερηφανεύθηκε για την ευγονία και την ομορφιά των τέκνων της λέγοντας πως «ένα μόνο ζεύγος διδύμων έναντι των τόσων δικών της έχει να επιδείξει η Λητώ, η εκλεκτή του Δία» (εννοώντας την Άρτεμη και τον Απόλλωνα). Όταν το έμαθε στη συνέχεια η Λητώ αγανάκτησε και ζήτησε από τα παιδιά της να τιμωρήσουν την υπερήφανη αυτή θνητή. Έτσι κατά τις παραδόσεις οι δύο θεοί τόξευσαν με τα αλάθητα βέλη τους, η μεν Άρτεμη τις κόρες, ο δε Απόλλων τους γιους. Από τον όλεθρο αυτό κατά παραδόσεις σώθηκαν μόνο δύο από τα τέκνα ο Αμύκλας και η Μελίβοια, κατ' άλλους μόνο η Μελίβοια που όμως από τη ταραχή της μετονομάστηκε Χλώρις. Τα νεκρά σώματα των Νιοβίδων έμειναν επί εννέα ημέρες άταφα, αφού ο Δίας μετέβαλλε σε λίθο όποιον επιχειρούσε να αποδώσει νεκρικές τιμές σ' αυτά. Μόνο δε την ένατη μέρα υπέκυψαν οι θεοί, μετά από τις ικεσίες της απέλπιδος μητέρας τους και τα ενταφίασαν οι ίδιοι σε δύο κοινούς τάφους.

Κατ' άλλη περιορισμένη εκδοχή του μύθου, λυδικής καταγωγής, η Νιόβη απέκτησε 20 τέκνα τα οποία στο τέλος θανάτωσε ή ίδια, και στη συνέχεια αυτοκτόνησε, όταν ο πατέρας της, Ασάων, φόνευσε τον σύζυγό της Φίλοιτο προκειμένου να την συζευχθεί.

46-Pd-PALLADIUM-ΠΑΛΛΑΔΙΟ

Από το όνομα του αστεροειδούς Παλλάς (Παλλάδα). Το όνομα Παλλάς ή Παλλάδα ήταν ένα από τα επίθετα που συνόδευαν τη θεά Αθηνά. Η θεά Αθηνά κατά την Ελληνική μυθολογία ήταν η θεά της σοφίας, της στρατηγικής και του πολέμου. Πατέρας της ήταν ο Δίας και μητέρα της η Μήτις. Γεννήθηκε μέσα από το κεφάλι του Δία. Ο Δίας την είχε καταπιεί επειδή φοβόταν μήπως κάνει ένα γιο ισχυρότερο από

τον ίδιο, αργότερα επειδή είχε πονοκεφάλους ο Ήφαιστος του άνοιξε το κεφάλι κ από μέσα βγήκε η Αθηνά.

61-Pm-PROMETHIUM-ΠΡΟΜΗΘΕΙΟ

Από το όνομα του μυθικού Προμηθέα. Το όνομα εμπνεύσθηκε η σύζυγος ενός από τους ερευνητές που ανακάλυψαν το στοιχείο στα προϊόντα της διάσπασης του ουρανίου: ο Προμηθέας έκλεψε τη φωτιά για χάρη των ανθρώπων, ενώ το στοιχείο αυτό το ανακάλυψαν οι άνθρωποι μέσα στις "φλόγες" των πυρηνικών αντιδραστήρων.

Ο Προμηθέας ήταν μυθική μορφή της αρχαιότητας. Γιος του Τιτάνα Ιαπετού και της Ωκεανίδας Ασίας ή της Θέμιδας ή της Αίθρας ή της Κλυμένης. Αδέλφια του ήταν οι Ιαπετίδες Επιμηθέας, Άτλας και Μενοίτιος. Κατά τη διάρκεια της Τιτανομαχίας ο Προμηθέας τάχθηκε υπέρ του Δία και γι' αυτό δεν τιμωρήθηκε όπως οι άλλοι Τιτάνες. Η συμβολή του στην ανάπτυξη του ανθρώπινου γένους ήταν πολύ σημαντική. Κατά τον Λουκιανό, ο Προμηθέας, με την αρωγή της θεάς Αθηνάς, δημιουργεί τον πρώτο άνθρωπο

(Χρυσό Γένος) από πηλό και φωτιά (κατά άλλους με το νερό του ήρωα Πανοπέα της Φωκίδας) και με μορφή όμοια με αυτή των θεών. Αυτό έλαβε χώρα μετά την Τιτανομαχία. Βλέποντας την κατάντια του ανθρώπινου γένους και την αδυναμία του απέναντι στη φύση, ο Προμηθέας αποφασίζει να του χαρίσει τη φωτιά. Έτσι, επισκεπτόμενος το εργαστήρι του Ήφαιστου, τοποθετεί τη φωτιά σε ένα κούφιο καλάμι και τη δίνει κρυφά στους ανθρώπους. Ως τόπος παράδοσης της φωτιάς αναφέρεται η πόλη Σικυώνα της Πελοποννήσου. Ο Προμηθέας έμαθε τους ανθρώπους να χειρίζονται τη φωτιά, να δημιουργούν εργαλεία και τους έμαθε τις Επιστήμες (που έκλεψε από την Αθηνά) και τα Γράμματα. Για να γλιτώσει την ανθρωπότητα από το μένος των θεών, την έμαθε να τους λατρεύει και να τους κάνει θυσίες. Οργισμένος ο Δίας ζητά από τον Ήφαιστο να του φτιάξει μια Γυναίκα. Έτσι δημιουργείται η Πανδώρα, από ξηρά και θάλασσα. Ονομάστηκε έτσι επειδή έλαβε πολλά χαρίσματα και δώρα από τους θεούς. Μαζί με αυτά παρέλαβε και ένα κουτί. Τέλος ο Ερμής την οδήγησε στον Επιμηθέα και εκείνος, παρά την συμβουλή του αδελφού του να μην δεχτεί δώρο από τον Δία, την έκανε γυναίκα του. Από το κουτί της Πανδώρας ξεχύθηκαν τα δεινά των ανθρώπων, ο θάνατος και η ελπίδα. Όμως ο Προμηθέας τους μαθαίνει την Ιατρική και τα βότανα.

69-Tm-THULIUM-ΘΟΥΛΙΟ

Από το όνομα της αρχαίας Θούλης, η οποία ήταν για τους αρχαίους Έλληνες και Ρωμαίους η βορειότερη χώρα της γης. Ο P.T. Cleve, όταν ανακάλυψε το στοιχείο, ήθελε να υποδηλώσει με το όνομα που διάλεξε την άφιξη στον τελικό στόχο, την εκπλήρωση του σκοπού του.

73-Ta-TANTALUM-TANTALIO

Από το όνομα του μυθικού Ταντάλου, ο οποίος βασανιζόταν στα Τάρταρα: μόλις έσκυβε να πει νερό αυτό εξαφανιζόταν. Ο Σουηδός A. Ekeberg, που ανακάλυψε το στοιχείο, έγραψε: "το ονομάζω ταντάλιο... υπαινιγμός για την αδυναμία του, όταν διαλύεται σ' ένα οξύ, να αντιδρά με αυτό και να διαλύεται".

Ο Τάνταλος υπήρξε ένα από τα χαρακτηριστικότερα πρόσωπα θείας και αιώνιας καταδίκης στην Ελληνική Μυθολογία, δια του οποίου και στηλιτεύτηκε η αμφισβήτηση προς ό,τι το «Θείο» και «Ιερό». Συγκεκριμένα ο Τάνταλος φέρονταν ως Βασιλεύς της Φρυγίας με έδρα την Σίτυλο. Ήταν γιος του Δία ή του Τιμόλου και της Πλουτούς, πατέρας της Νιόβης του Πέλοπα και του Βραττέα. Ο Τάνταλος λοιπόν ως γιος της Πλουτούς (= της αφθονίας) έφθασε να θεωρείται φίλος και ομοτράπεζος των Ολύμπιων Θεών όπου εκ της απληστίας του υπέκλεψε νέκταρ και αμβροσία που μετέφερε στο ανάκτορό του. Παράλληλα δε προσπάθησε να μεταδώσει μυστικά των Θεών στους ανθρώπους. Εκείνο όμως που αποτέλεσε το φρικαλέο των πράξεών του ήταν που ήθελε να διαπιστώσει αν οι Ολύμπιοι θεοί θα μπορούσαν να εξαπατηθούν! Για τον σκοπό αυτό έφθασε στο σημείο να σφάζει τον πρωτότοκο γιο του

και να τον προσφέρει σε γεύμα σ' αυτούς. Λέγεται πως μόνο η θεά Δήμητρα απορροφημένη στη θλίψη της από την απώλεια της κόρης της Περσεφόνης έφαγε... τμήμα από τον βραχίονα του παιδιού, οι δε άλλοι θεοί που αντελήφθησαν το ανούσιο έγκλημα του παιδοκτόνου Ταντάλου, ανάστησαν τον Πέλοπα, αποκατέστησαν τον ακρωτηριασμό του και τιμώρησαν τον πατέρα του σε αιώνια καταδίκη. Σύμφωνα με τον Όμηρο η επιβληθείσα θεία και αιώνια καταδίκη του ήταν η ακόλουθη: Αφού κεραυνοβολήθηκε από τον πατέρα των θεών Δία (=θανατώθηκε) κατήλθε στον Άδη όπου κατ' εντολή των θεών, διατηρουμένων έμβιων αναγκών, τοποθετήθηκε σε λάκκο γεμάτο νερό κάτω ακριβώς από κλώνους δένδρων κατάφορτων με ποικίλους καρπούς (αφθονία). Πεινώντας όμως και διψώντας αφόρητα μόλις άπλωνε το χέρι του να κόψει καρπούς οι κλάδοι ανέρχονταν αμέσως σε μεγάλο ύψος, όταν δε έσκυβε να πει νερό αυτό εξαφανιζόταν ή απομακρύνονταν από τα πόδια του. Η θεία και αιώνια αυτή τιμωρία έμεινε περισσότερο γνωστή ως «μαρτύριο του Ταντάλου».

77-Ir-IRIDIUM-ΙΡΙΔΙΟ

Η Ίρις ήταν η φτερωτή θεά του ουράνιου τόξου και αγγελιοφόρος των Ολύμπιων θεών. Απεικονιζόταν ως μια νεαρή γυναίκα με χρυσά φτερά και ράβδο αγγελιοφόρου και/ή μια κανάτα στο χέρι της. Οι αγρότες την τιμούσαν επειδή ανέβαζε το νερό από τις λίμνες ή τα ποτάμια προς τους ουρανούς το οποίο ύστερα μπορούσε να πέσει για να ποτίσει τις καλλιέργειες τους. Επονομαζόμενη επίσης και ως Θωμαντιάς ήταν η αδερφή των Χαρπίων.

92-U-URANIUM-ΟΥΡΑΝΙΟ

Ο Πρώτος και Μέγας πανίερος και Θεοπάτωρ Θεός στην Ελληνική Μυθολογία ή γέννηση του οποίου ταυτίσθηκε (μυθολογικά) με την πανίερη στιγμή της ανάδειξης του πνεύματος του ανθρώπου και της γέννησης των Επιστημών καθώς κι εκείνης των Γραμμάτων και Τεχνών.

Ο Ευνουχισμός του Ουρανού

Ο Ουρανός ήταν κατά την στην αρχαία Μυθολογία η προσωποποίηση του Ουράνιου θόλου και κυρίαρχος της πρώτης γενιάς στην γη. Είναι ένας από τους Πρωτόγεννους, ο γηραιότερος των Θεών των στοιχείων της φύσεως και ο πρωτότοκος γιος της Γαίας, η οποία τον γέννησε την ώρα που κοιμότανε δίπλα στον Έρωτα χωρίς γονιμοποίηση, «για να την περιβάλει αυτήν και για είναι αιώνιος και ασφαλής οίκος των θεών», όπως γράφει ο Ησίοδος στην Θεογονία. Ο Ουρανός είναι το πρώτο άρρεν στοιχείο της γης.

93-Np-NEPTUNIUM-ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟ

Στην Ελληνική μυθολογία ο Ποσειδώνας είναι ο θεός της θάλασσας (και γι αυτό ονομάζονταν και Πελαγαίος), των ποταμών, των πηγών και των πόσιμων νερών. Γιος του Κρόνου και της Ρέας και αδελφός του Δία κατοικούσε τότε στον Όλυμπο και τότε στο παλάτι του στα βάθη της θάλασσας, όπου ζούσε και η γυναίκα του, η Νηρηίδα Αμφιτρίτη. Κατά μια εκδοχή μεγάλωσε στη Ρόδο όπου, μετά την ένωσή τους με την Αλία, αδελφή των Τελχινών, γεννήθηκαν έξι γιοι και μια κόρη, η Ρόδη, που έδωσε το όνομά της στο νησί. Ήταν πατέρας ακόμα

του Θησέα, αλλά και του Προκρούστη και του Σκίρωνα και γιγάντων: των δίδυμων Ώτου και Εφιάλτη (από την ένωσή του με την Ιφιμέδεια, κόρη του βασιλιά της Θεσσαλίας), του Τιτυού (από την Ελαρά, κόρη του Ορχομενού και του Ωρίωνα (από την Ευρυάλη, κόρη του Μίνωα. Θεωρούνταν ακόμα εξημερωτής του πρώτου αλόγου αλλά και γεννήτορας του μυθικού αλόγου Πήγασου. Το όνομα του θεού Nethuns είναι ετρουσκικό και υιοθετήθηκε στα λατινικά για τον Ποσειδώνα στη ρωμαϊκή μυθολογία (Νεπτούνους). Και οι δύο ήταν θεοί της θάλασσας ανάλογοι με τον Ποσειδώνα. Σύμφωνα με σωζόμενες επιγραφές, ο Ποσειδών λατρευόταν στην Πύλο και στη Θήβα και ενσωματώθηκε στους θεούς του Ολύμπου ως αδελφός του Δία και του Άδη. Ο Ποσειδών απέκτησε πολλά παιδιά. Υπάρχει ένας ομηρικός ύμνος στον Ποσειδώνα, ο οποίος ήταν ο προστάτης πολλών ελληνικών πόλεων, αν και έχασε το διαγωνισμό για την Αθήνα από την Αθηνά. Σαν θεός της θάλασσας, ο Ποσειδώνας ταξίδευε με το χρυσό άρμα του πάνω στα κύματα, που άνοιγαν χαρούμενα στο πέρασμά του, ενώ γύρω του έπαιζαν δελφίνια. Με την τρίαινά του μπορούσε τόσο να δημιουργεί τρικυμίες όσο και να ηρεμεί τα νερά. Θεωρούνταν προστάτης των ναυτικών και των ψαράδων κι ακόμα, σαν υπεύθυνο για γεωλογικά φαινόμενα όπως τους σεισμούς, του προσφέρονταν θυσίες και επικλήσεις για τη σταθερότητα του εδάφους και την ασφάλεια των κτιρίων, ενώ τιμούνταν και με ιπποδρομίες. Σύμβολά του ήταν η τρίαινα, τα το ψάρι (συνήθως τόνος ή δελφίνι) και σπανιότερα το άλογο ή ο ταύρος.

94-Pu-PLUTONIUM-ΠΛΟΥΤΩΝΙΟ

Ανάμεσα στους δώδεκα θεούς του Ολύμπου συγκαταλεγόταν και ο θεός-βασιλιάς του Κάτω Κόσμου, ο Πλούτωνας, γνωστός κυρίως ως Άδης (Αΐδης=αόρατος). Πολλές είναι οι παραδόσεις που κυριαρχούσαν στις αρχαίες ελληνικές πόλεις σχετικά με τον Κάτω Κόσμο, τους θεούς και τους δαίμονές του, μετά τον Όμηρο όμως επικράτησε ως μεγαλύτερη μορφή ο Άδης, βασιλιάς και κυρίαρχος του σιωπηλού κόσμου των νεκρών. Ο Πλούτωνας ήταν ένας από τους τρεις γιους του Κρόνου και της Ρέας, μαζί με τον Δία και τον Ποσειδώνα.

Όταν ο Δίας, βοηθούμενος απ' τη μητέρα του, κατόρθωσε με πονηριά να ξεγελάσει τον Κρόνο και να επαναφέρει στη ζωή τα δυο του αδέρφια, που είχε καταπιεί ο Κρόνος, άνοιξε μαζί του πόλεμο. Ο Κρόνος είχε συμμάχους και βοηθούς τους Τιτάνες, ενώ ο Δίας τους Κύκλωπες. Οι Κύκλωπες εφοδίασαν τα τρία αδέρφια με ακαταμάχητα όπλα. Στον Δία έδωσαν τον κεραυνό, στον Ποσειδώνα την τρίαινα, ενώ στον Άδη την κυνή (ή κυνέα), η οποία ήταν ένα κράνος (ή σκούφια σύμφωνα με άλλους) που τον έκανε αόρατο και αποτελούσε το σύμβολο της βαθιάς νύχτας. Το τέλος του πολέμου βρήκε νικητές τα τρία αδέρφια, που αποφάσισαν να μοιράσουν με κλήρο τον Κόσμο. Ο Δίας έλαχε να είναι ο κυρίαρχος του Ουρανού, ο Ποσειδώνας της Θάλασσας, ενώ ο Πλούτωνας του Κάτω Κόσμου. Έτσι ο Πλούτωνας βασιλεύει στο

σκοτάδι του Κόσμου των Νεκρών, όπως ο Δίας είναι ο εξουσιαστής του φωτός του Επάνω Κόσμου των ζωντανών.

58-Ce-CERIUM-ΔΗΜΗΤΡΙΟ

Η Δήμητρα στην ελληνική μυθολογία, ήταν η ιδεατή ανθρωπόμορφη θεότητα της καλλιέργειας δηλαδή της γεωργίας, αλλά και της ελεύθερης βλάστησης, του εδάφους και της γονιμότητας αυτού συνέπεια των οποίων ήταν να θεωρείται και προστάτιδα του γάμου και της μητρότητας των ανθρώπων. Ήταν Ολύμπια (κύρια) θεότητα. Η Δήμητρα ήταν κόρη του Κρόνου και της Ρέας. Αδερφή της Ήρας, της Εστίας, του Δία και του Ποσειδώνα. Η γέννηση της ακολούθησε την ίδια μοίρα με των αδερφών της. Ο Κρόνος κατάπινε τα παιδιά τους μόλις γεννιόντουσαν από φόβο μην του πάρουν το θρόνο. Η Ρέα

μην αντέχοντας άλλο να χάνει τα παιδιά της, βοήθησε τον μικρότερο, τον Δία, να εκθρονίσει τον Κρόνο με ένα τέχνασμα και να ελευθερώσει τα αδέρφια του από την κοιλιά τους πατέρα τους. Η Δήμητρα ήταν θεά που δεν ήταν γνωστή για τους έρωτες της. Ήταν απόμακρη και ακατάδεκτη, γι' αυτό και οι εραστές της ήταν ολιγάριθμοι. Πρώτοι διεκδικητές της υπήρξαν τα αδέρφια της. Πρώτος ο Δίας, μεταμορφώθηκε σε ταύρο για να ζευγαρώσει μαζί της. Μετανιωμένος για την πράξη του ευνούχισε ένα κριάρι και άφησε τα όργανά του στην αγκαλιά της Δήμητρας ως ένδειξη μεταμέλειας. Εκείνη δέχτηκε τη συγγώμη του και μερικούς μήνες μετά γέννησε την μονάκριβη κόρη της Περσεφόνη. Ακολούθησε ο έρωτας του Ποσειδώνα για την θεά. Η Δήμητρα για να γλιτώσει από την πολιορκία του μεταμορφώθηκε σε φοράδα και κρύφτηκε ανάμεσα στα βασιλικά κοπάδια του Όκνιου, γιου του Απόλλωνα. Μόλις ο Ποσειδώνας το αντιλήφθηκε μεταμορφώθηκε σε άλογο και κατάφερε τελικά να ζευγαρώσει μαζί της. Καρποί αυτής της συνεύρεσης ήταν μία κόρη, η Δέσποινα, το όνομα της οποίας δεν έπρεπε ποτέ να προφέρεται, και ένα άλογο με φτερά και μαύρη χαίτη, ο Αρίων. Η οργή της Δήμητρας για τον βιασμό της από τον Ποσειδώνα, της έδωσε το προσωνύμιο Ερινύα. Ο Δίας για να την κατευνάσει έστειλε τις Νύμφες να την λούσουν στον ποταμό Λάδωνα, παίρνοντας έτσι το όνομα Λουσία. Ο τρίτος γνωστός εραστής της Δήμητρας ήταν ένας θνητός, ο Ιασίωνας, τον οποίο η θεά ερωτεύτηκε παράφορα. Υπάρχουν δύο εκδοχές για την γνωριμία τους. Η πρώτη τους θέλει να γνωρίζονται στους γάμους του Κάδμου και της Αρμονίας. Η δεύτερη και επικρατέστερη, στην Κρήτη, στο βουνό Ίδη όπου ο Ιασίωνας κυνηγούσε. Και οι δύο εκδοχές πάντως καταλήγουν στην ερωτική συνεύρεση της θεάς και του θνητού σε έναν αγρό που είχε οργωθεί τρεις

φορές. Λίγο καιρό μετά η θεά γέννησε τον Πλούτο που χάριζε στους ανθρώπους πλούτη και αφθονία. Η Δήμητρα και η κόρη της Περσεφόνη ήταν οι κεντρικοί χαρακτήρες στα Ελευσίνια μυστήρια και πιθανότατα ήταν θεότητες που λατρευόντουσαν πριν από το Δωδεκάθεο. Σε αρκετές περιπτώσεις οι δύο θεότητες συγχέονται ή θεωρούνται μια θεά με δύο πρόσωπα. Η αρπαγή της Περσεφόνης από τον θείο της Πλούτωνα, είχε ως αποτέλεσμα τον μαρασμό της Δήμητρας. Εγκατέλειψε τον Όλυμπο και άρχισε να περιπλανιέται μαυροφορεμένη και βουβή ανάμεσα στους ανθρώπους ψάχνοντας την Περσεφόνη. Τα νιάτα και το κάλλος της αντικατέστησαν τα γκρίζα μαλλιά και το πένθος.

63-Eu-EUROPIUM-EΥΡΩΠΙΟ

Στην ελληνική μυθολογία με το όνομα Ευρώπη είναι γνωστή κυρίως η κόρη του Φοίνικα και της Τηλέφασσας. Από μερικούς θεωρείται κόρη του Αγήνορα (ο Φοίνιξ ήταν γιος του Αγήνορα). Ο Δίας απήγαγε την Ευρώπη και μαζί απέκτησαν τρία τουλάχιστον παιδιά: τον βασιλιά Μίνωα, τον Ραδάμανθυ και τον Σαρπηδόνα.

Η Ευρώπη ήταν πολύ όμορφη. Μια μέρα που μάζευε με τις φίλες της άνθη σε ένα αγρό στην ακρογιαλιά της Τύρου ή της Σιδώνας, την είδε ο Δίας και θαμπώθηκε από την ομορφιά της. Για να την πλησιάσει μεταμορφώθηκε σε κάτασπρο ταύρο. Βλέποντας η Ευρώπη τον ήσυχο ταύρο, πήγε κοντά του, τον χάιδεψε λίγο και, αφού βεβαιώθηκε ότι δεν αγριεύει, κάθισε πάνω στη ράχη του. Αυτό περίμενε και ο Δίας, οπότε αμέσως, γρήγορος σαν αστραπή, έπεσε στη θάλασσα ώστε να μην προλάβει η Ευρώπη να κατεβεί. Από τη Φοινίκη ο ταύρος-Δίας κολύμπησε ως την Κρήτη. Εκεί, αφού φανέρωσε στην Ευρώπη ποιος ήταν, την έκανε μητέρα των τριών αγοριών που προαναφέρθηκαν. Αντιστοίχως, ο Δίας χάρισε στην Ευρώπη τρία δώρα: τον Τάλω (έναν άγρυπνο μεταλλικό γίγαντα-φύλακα που αργότερα προστάτευε την Κρήτη από κάθε επιδρομή), ένα κυνηγόσκυλο που δεν έχανε ποτέ το θήραμά του και ένα όπλο που δεν αστοχούσε ποτέ.

Μετά από αυτά, ο Δίας αποκατέστησε την Ευρώπη παντρεύοντάς τη με τον βασιλιά της Κρήτης Αστερίωνα, γιο του Τεκτάμου. Ο Αστερίων δεν απέκτησε παιδιά με την Ευρώπη, αλλά υιοθέτησε τα τέκνα του Δία. Μετά τον θάνατό της, η Ευρώπη τιμήθηκε ως θεά με το όνομα Ελλωτίς και ο ταύρος απαθανατίστηκε ως ο ομώνυμος αστερισμός. Υπήρχε και γιορτή, τα «Ελλώτια», κατά την οποία περιέφεραν τα οστά της στολισμένα με μύρτους. Η εκδοχή αυτή του μύθου αναφέρεται από τους Ησίοδο, Αισχύλο, Σιμωνίδη, Βακχυλίδη, Μόσχο, Οβίδιο, Νόννο και άλλους ποιητές. Η Ευρώπη έχει επηρεάσει πολλούς ζωγράφους. Υπάρχουν όμως και άλλες παραλλαγές του μύθου της Ευρώπης: Μία αναφέρει ότι ήταν κόρη του Ωκεανού και της Τηθύος ή της Παρθενόπης, αδελφή της

Θράκης και ετεροθαλής αδελφή της Ασίας και της Λιβύης. Δηλαδή η Ευρώπη υπήρξε επώνυμη της ηπειρωτικής Ελλάδας και μετά τους Περσικούς Πολέμους του τρίτου τμήματος του τότε γνωστού κόσμου, της Ευρώπης.